Första svenska världsomseglingen

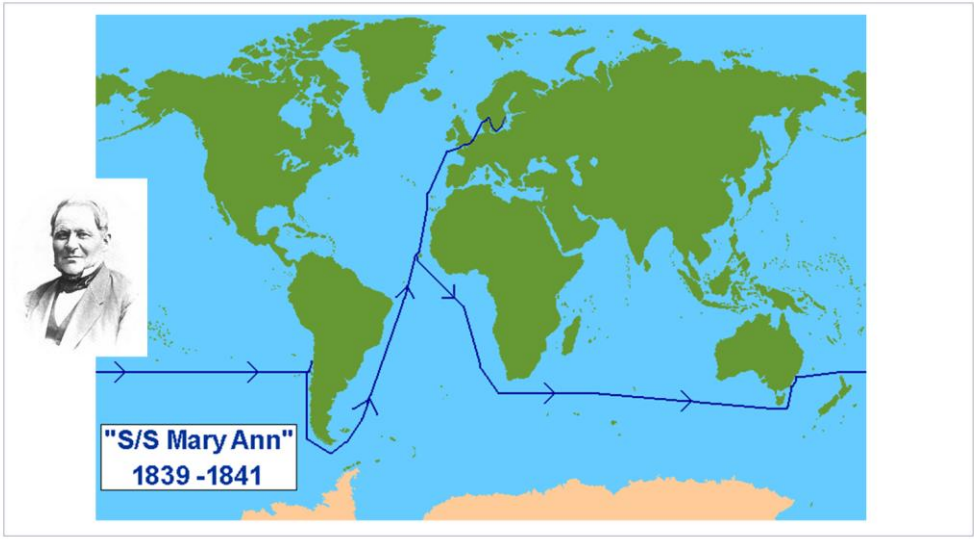

"S/S Mary Ann"
1839 -1841

Första svenska världsomseglingen

Den Första svenska världsomseglingen genomfördes åren 1839 till 1841 med fartyget "Mary Ann" under befäl av kapten Nils Werngren. Resan var från början inte planerad att bli en världsomsegling. Mary Ann var en liten skonert av typen brigantin med en deplacementvikt på cirka 193 ton. Fartyget var 21,8 meter lång, 7,1 meter brett och hade ett akterdjup på 3,65 meter. Besättningen utgjordes av 6–10 man.
I augusti 1839 lämnade Mary Ann under Werngrens befäl Stockholms hamn men resan var inte planerat som en världsomsegling. Fartyget gick mot England i hopp om att där kunna sälja lasten. Detta misslyckades och Liljevalch uppdrog åt Werngren att åka vidare till Australien.
I december 1839 lämnade Mary Ann England med kurs runt Afrika mot Australien och anlände som första svenska fartyg till Sydney i maj 1840. Werngren lyckades sälja lasten och därefter få ny last, nu till Chile. I Chile fick man sedan en last till England. Hemresan gick runt Kap Horn till Swansea i Wales där man inhandlade ny last till Stockholm. Mary Ann anlände till Stockholm i maj 1841 efter en lång resa jorden runt. Fartyget såldes senare till handelsbolaget "Joh. Chr Pauli & Co" i Stockholm. 1856 sålde Pauli i sin tur fartyget till handlaren Carl Johan Pira i Roslagen. År 1868 blev Carl-Erik Eriksson delägare i Mary Ann och fartyget gick i trafik fram till 1877 då hon slopades ur Sjöfartsregistret. Eriksson övertog det slitna fartyget men hon användes inte mer utan sänktes 1878 för att tjäna som vågbrytare. Vraket ligger i Väddö kanal vid Häverö norr om Norrtälje.

Första svenska världsomseglingen

Nils Werngren, född 24 november 1815 i Malmö, död 18 januari 1897 i Malmö, var en svensk sjökapten och upptäcktsresande. Werngren genomförde den första svenska världsomseglingen åren 1839 till 1841.
Nils Werngren var son till sjökapten Christian Werngren och dennes maka Johanna Boström och gick till sjöss redan 1827 som skeppspojke. Han gjorde längre och längre resor och samlade kunskap och erfarenhet. Han seglade även på engelska och amerikanska fartyg, bland annat drogs han tillfälligt in i kriget mellan Republiken Texas och Mexiko 1836. Han återvände till Malmö där han sedan tog skepparexamen 1839 varefter han erhöll sitt första fartygsbefäl hos redaren Carl Fredrik Liljevalch över skonerten "Snäll”

Liljevalch hade fått en ny kompanjon Nils Peter Ringman och man planerade att sända fartyg med handelsvaror till Australien med Ringman som kapten. Varor införskaffades men strax före planerad avresa avslöjades Ringman som bedragare och Liljevalch behövde en ny kapten. Valet föll på Werngren som just återvänt från sin första resa som kapten till Portugal. Werngren fick befälet över brigantinen "Mary Ann".
1989 utkom boken "De första världsomseglingarna under svensk flagg" skriven av Carl Axel Östberg och baserade på Werngrens dagböcker. Den 11 mars 1999 utgavs även ett minnesfrimärke över fartyget Mary Ann.

Första svenska världsomseglingen

Skeppsgosse var en pojke eller ung man under utbildning till sjöman och/eller sjöbefäl ombord på ett fartyg.

Skeppsgossar utbildades vintertid i land och sommartid till sjöss. Utbildningen omfattade såväl civil som militär utbildning som sjömanskap.

Första svenska världsomseglingen

Valparaíso är en stad i centrala Chile, och är huvudort för en region samt en provins med samma namn. Den är en av Chiles viktigaste hamnstäder vid Stilla havets kust, och är belägen i den centrala delen av landet, två timmars bilfärd nordväst om huvudstaden Santiago.

Folkmängden uppgår till cirka 250 000 invånare. Hela storstadsområdet (Gran Valparaíso) omfattar de närliggande städerna Concón, Quilpué, Villa Alemana samt Viña del Mar (områdets folkrikaste ort), och är med sina cirka 900 000 invånare Chiles näst största storstadsområde.
Valparaísos bukt befolkades av changos som levde av fiske och jordbruk. Spanjorerna anlände till Valparaíso 1536 med skeppet Santiaguillo, utsänt av Diego de Almagro, Chiles "upptäckare". Skeppet transporterade män och proviant för Almagros expedition och dess kapten var Juan de Saavedra.

Under kolonialtiden förblev Valparaíso en by med ett fåtal hus och en kyrka, men efter Chiles självständighet 1817 blev staden den chilenska flottans första hamn och en port till frihandel.

Första svenska världsomseglingen

KAP HORN

Den vanligaste segelfartygsrutten mellan Europa och Australien, med bältena söder om 40°, 50° respektive 60° sydlig latitud utmärkta.

Första svenska världsomseglingen

Kap Horn är en av de sydligaste punkterna i världsdelen Sydamerika (Diego Ramirezöarna ligger längre söderut, Kap Froward är den sydligaste platsen på kontinenten Sydamerika). Udden ligger på ön Isla de Hornos söder om Eldslandet. Området tillhör Chile och är nationalpark. Kap Horn är känt för häftiga stormar och är ofta insvept i dimma. Udden upptäcktes för européerna av spanjoren Francisco de Hoces som 1525 passerade udden. Han missade Magellans sund som man trodde var den enda passagen mellan Stilla Havet och Atlanten. Han såg att det var öppet hav förbi Kap Horn. Han passerade inte genom sundet, utan den förste som gjorde det var engelsmannen Francis Drake 1578.

Första svenska världsomseglingen

Skonert, även kallad skonare, är ett fartyg med två eller fler master, med stormasten som andra mast, riggat helt eller i huvudsak med snedsegel. Tvåmastade skonare med helt råtacklad fockmast, skonertbrigg, blev till dagligdags benämnt skonert även om det var en blandrigg. Bland traditionella fartygstyper är skonarna de bästa seglarna på bidevind och kryss.
Den ursprungliga skonerten var ett mindre tvåmastat fartyg med gaffelsegel på båda masterna, försegel och eventuellt gaffeltoppsegel. Senare har många andra typer förekommit, med varierande riggning och upp till sju master. På nutida skonare kan gaffel- och toppseglen vara ersatta med bermudasegel på den aktersta eller alla master.

Första svenska världsomseglingen

Ett fyrmastat skonertskepp, Star Flyer.

Slättoppsskonaren (”hundraelvan”) Linden från Mariehamn, Åland.

Första svenska världsomseglingen

Carl Fredrik Liljevalch, född 10 juli 1796 i Lund, död 24 juni 1870 i Stockholm, var en svensk affärsman, industriidkare och diplomat. Liljevalch var länge verksam i skogsindustrin och organiserade Sveriges två första världsomseglingar. Han slöt också Sverige-Norges första handelsfördrag med Kina.

Liljevalch ägnade sig tidigt åt faderns yrke och kom vid sexton års ålder till Stockholm, där han först blev kontorist i en speceriaffär. Efter några år upprättade han en sådan för egen räkning och fortfor därmed till något efter 1826, då han förändrade affären till en träförädlingsindustri. Han köpte upp sågverket i Baggböle och var den som anlade Oscarsvarv i Luleå.

För att dra nytta av de nya möjligheter för handel med Kina som uppstått efter Opiumkriget sände kung Oscar I Liljevalch dit som befullmäktigat ombud. Liljewalch förberedde sig noga, till exempel genom att lära sig manchu i Paris. Efter återkommen till Sverige gav han ut en innehållsrik berättelse om sitt diplomatiska uppdrag under titeln Chinas handel, industri och statsförfattning.

Första svenska världsomseglingen

Werngren genomförde därefter ytterligare 2 världsomseglingar i brigantinen "Bull" åren 1842-1844 och 1844-1846 och gjorde dessutom flera långresor.[Werngren återvände senare till Malmö där han förde befäl över ett ångfartyg i trafik mellan Malmö, Lübeck och Köpenhamn. Han gifte sig med danska Anna Susanna Rosenlöv (4 januari 1821-11 november 1899). Werngren engagerade sig också i sjömansutbildningen och blev hedersmedlem i Malmö Sjöfartsförening.
Werngren avled 1897 och begravdes på Gamla kyrkogården vid Stora Nygatan i centrala Malmö.